

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige klima- og miljødepartement
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
14/523

Vår referanse
2014/02541-11 008

Dato
01.10.2014

Høringssvar – bruk av snøscooter for fornøyleskjøring – forslag til endring i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag og forskrift for motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag

Innledning

Vi viser til Klima- og miljødepartementets høringsbrev av 10.07.2014 om ovennevnte. Vi beklager oversittelsen av høringsfristen.

Politidirektoratet har forelagt høringen for samtlige politidistrikt. Vi har mottatt svar fra Gudbrandsdal-, Haugaland og Sunnhordland-, Nordre Buskerud-, Nord-Trøndelag-, Sør-Trøndelag-, Salten-, Telemark- og Oslo politidistrikt, hvorav sistnevnte ikke har merknader til høringen idet den ikke anses aktuell for Oslo kommune. Vi har videre mottatt kopi av ØKOKRIMs høringssvar. Høringssvarene er i noen sammenhenger innarbeidet i direktoratets uttalelse. I andre sammenhenger er det vist direkte til disse. Høringssvarene er tidligere oversendt seniorrådgiver Hege Feiring innen avtalt frist, men følger vedlagt i kopi for enkel referanse.

Departementet foreslår endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag, og forskrift for motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag for å innføre adgang for kommunene til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring.

Regelverket om motorferdsel i utmark åpner i dag ikke for fornøyleskjøring, bortsett fra i Nord-Troms og Finnmark, hvor fylkesmannen kan legge ut løyper som er åpne for allmennheten etter forslag for kommunestyrene. Vi har merket oss Regjeringen 19.06.2014 besluttet å avvikle forsøksordningen hvor 104 kommuner ble gitt anledning til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring i medhold av forsøksloven, og i stedet legge til rette for en lovgivningsprosess som åpner for kjøring med snøscooter til fornøylesformål over hele landet.

Politidirektoratet vil nedenfor gi våre merknader til endringsforslagene. Fremstillingen følger høringsbrevets systematikk.

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

Generelt til departementets forslag

Det fremholdes i høringsbrevet (side 3) at en markert økt motorisering av norsk utmark ikke er ønskelig og vil kunne få betydelige negative konsekvenser for det tradisjonelle friluftslivet og muligheten til å oppleve uberørt, stille natur.

Flere politidistrikt gir uttrykk for at politiet allerede under gjeldende regelverk ser en utvikling med økt snøscootertrafikk. Dette gjelder særlig i områder hvor rekreasjonsskjøring allerede er tillatt. Politidistriktene påpeker videre at det allerede i dag er vanskelig å føre en effektiv kontroll av motorferdselloven, fordi avstandene er store, det er enkelt å unndra seg kontroll og politiressursene er begrenset.

Gudbrandsdal politidistrikt uttaler:

”I våre nordligste fylker har det lenge vært adgang til å etablere snøscooterløyper og til å gi enkeltpersoner tillatelse til å kjøre utenfor løypene – for eksempel til hytta eller diverse fiskevann av helsemessige årsaker.

Dette har dessverre medført at det er langt flere i disse områdene som kjører tur på snøscooter enn som går på ski. Påsketuren foregår på scooter i stedet for på ski.

Når man nå vil innføre nærmest det samme regelverket i Sør-Norge, vil vi sannsynligvis få noe av den samme utviklingen her. Forskjellen er bare at befolkningsgrunnet i Sør-Norge er langt større enn i Nord-Troms og Finnmark. Det er også langt flere som ferdes i fjellet her. Hvis forslaget innføres, gir dette en stor risiko for en uheldig utvikling i form av støy i fjellheimen, påvirkning av dyreliv og svekkelse av det tradisjonelle friluftslivet.

Dessverre kan det også synes som om de enkelte kommunene tar større hensyn til økonomi og næringsutvikling enn til miljøvern, når man skal vurdere disse hensynene mot hverandre ved for eksempel opprettelse av nye løyper.”

Nordre Buskerud politidistrikt uttaler:

”Det er allerede erfaring fra Finnmark med rekreasjonsskjøring. Det er en kjent sak at mye av kjøringen foregår i helg og kvelds/natterstid, og det er også erfaring for alvorlige hendelser hvor kjøringen har vært i alkoholpåvirket tilstand. Det er ekstra krevende for politiet å drive kontrollvirksomhet i helg og kveld/natt. Slik tjeneste vil erfaringsmessig kreve bruk av overtid. [...]

Det er all grunn til å tro at lovlig trase vil bli benyttet som inngangportal, og at ulovlig kjøring vil fortsette ut av trase. Antall scootere i drift vil sannsynligvis øke som følge av at mange unge kan kjøpe scootere med utgangspunkt i lovlig formål. [...]

Telemark politidistrikt opplyser at det har vært en prøveordning i Vinje kommune siden år 2000 og uttaler:

”[...] Ut fra de erfaringer vi har med forsøkordningen i Vinje kommune, mener vi å ha sett en økning i motorisert ferdsel i utmark. En økt ferdsel totalt sett har etter vår oppfatning også ført til mer ulovlig kjøring i utmark, herunder også kjøring utenfor løypenettet.

Mange snøscootere som selges i dag, har en mye bedre fremkommelighet i løssnø enn bare for noen år siden. Vi ser at nokså mange har snøscootere som hovedsakelig egner seg for kjøring i løssnø utenfor oppkjørte løyper. Dette er et fenomen som har vært i økning den senere tid, og vår erfaring er at særlig yngre personer kjøper snøscootere av denne type. Denne utviklingen, som skjer under dagens regelverk, har i seg potensiale for en fortsatt økning i ulovlig ferdsel. Basert på erfaringen med ovennevnte prosjekt i Vinje kommune, har det har formodningen for seg at tilrettelegging for i og for seg lovlig scooterkjøring vil bidra til å forsterke den utviklingstendens som her er beskrevet. [...]"

Flere politidistrikt gir uttrykk for at dersom flere kommuner etablerer snøscooterløyper, vil dette medføre et atskillig større behov for kontrollvirksomhet fra politiets side. Vi viser her til uttalelsene fra Gudbrandsdal-, Haugaland og Sunnhordland-, Nordre Buskerud-, Sør-Trøndelag-, Nord-Trøndelag, Telemark-, og Salten politidistrikt.

Flere politidistrikt påpeker at ikke bare motorferdselloven og andre miljølover, men også vegtrafikkloven er sentral ved kontroll med motor ferdsel i utmark. Dette gjelder førerkort, promille, krav til kjøretøy, fart, hjelmbruk og atferd. Det er videre en hurtig utvikling av snøscootere, med økt hastighet og dermed økt risiko for ulykker og økt skadepotensiale. Man har mange eksempler på svært hasardiøs kjøring, herunder kjøring i bratte fjellsider med skredfare. For øvrig viser vi til uttalelsen fra Nord-Trøndelag politidistrikt, Sør-Trøndelag politidistrikt og Nordre Buskerud politidistrikt.

Endringsforslaget vil medføre en økt utfordring for politiet i forhold til å drive en effektiv kontrollvirksomhet og håndhevelse av loven. Nord-Trøndelag politidistrikt viser både til en antatt økning i ulovlig motorferdsel og det forhold at politiets kontrollvirksomhet i større grad vil måtte skje i felten dersom større geografiske områder reguleres for snøscooterkjøring:

"Vår erfaring er at det i stor grad er den lovlige motorferdselen som genererer den ulovlige motorferdselen i utmarka. Den ulovlige kjøringen har i stor grad utspring fra lovlig kjøring, blant annet på innmark. Dersom det åpnes for mer lovlig kjøring er vi redd for at det også vil medføre mer ulovlig kjøring. Dersom det blir etablert en lovlig løypetrasse vil man også flytte utgangspunktet for den ulovlige kjøringen fra innmarka til utmarka fra selve løypetraseen. Det vil medføre at politiet i større grad selv må bruke snøscooter for å gjennomføre kontrollene på riktig sted."

Politidirektoratet mener på bakgrunn av ovenstående, som Telemark politidistrikt, at kontroll- og håndhevelsesperspektivet må tillegges betydelig vekt i den fortsatte behandlingen av endringsforslaget, jf. også det uttalte formålet i lovens § 1 om "å verne om naturmiljøet og fremme trivselen."

Lov om motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag - § 4 a

Departementet foreslår en ny forskriftshjemmel i motorferdselloven som gir departementet kompetanse til i forskrift å gi adgang for kommunene til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring. Bestemmelsen gir rammer for departementets forskriftskompetanse og kommunenes planlegging, herunder bestemmelser om hvor slike løyper kan legges, og hvilke hensyn kommunene skal ta for å sikre tilstrekkelig ivaretagelse av friluftsliv og naturmangfold.

Det heter i høringsbrevet (side 3) at "[...] Selv om lovforslaget legger til rette for en viss åpning for motorisert ferdsel til fornøyelsesformål, er det fortsatt et mål å begrense motorferdsel i utmark mest mulig. Det er derfor vesentlig at de settes klare rammer for adgangen til å åpne opp for snøscooterkjøring, herunder at slik kjøring bare skal skje i nærmere fastsatte løyper, at det gjelder absolutt forbud mot kjøring i nærmere spesifiserte områder, og at kommunene må hensynta virkninger for friluftsliv, naturmangfold, hytteområder, kulturminner og kulturmiljø."

Politidirektoratet mener at det bør fremgå av loven eller lovens forarbeider at også hensynet til muligheten for en effektiv håndhevelse av regelverket må inngå i kommunenes vurdering av konsekvensen for friluftsliv og mangfold.

Forskrift om bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag – § 4a

Departementet uttaler i høringsbrevet (side 3) at det er viktig at kommunenes prosess frem til et endelig vedtak om å etablere snøscooterløype er god og grundig og at ulike interesser kartlegges slik at de kan tas med i vurderingen. Politidirektoratet er enig i dette.

Vi har imidlertid merket oss at politiet ikke er nevnt i oppregningen (høringsbrevet side 9-10) over hvem som forutsettes å få komme til orde i beslutningsprosessen. Politidirektoratet vil understreke betydningen – ikke minst av sikkerhets- og kontrollhensyn – av at politiet involveres tidlig i planprosessen, jf. også plan- og bygningslovens bestemmelser om medvirkning og samarbeid. Nordre Buskerud politidistrikt uttaler i samme retning at: "Dersom endringene gjennomføres er det [...] viktig at kommunen som ønsker å åpne opp for scooterbruk går i dialog med bla. politi for på den måten komme frem til løsninger som best mulig kan ivareta regelverk og etterlevelse av den vedtatte løypen."

Det fremgår av forslaget til ny § 4a tredje ledd i forskriften at kommunen kan gi bestemmelser om bruken av løypene, herunder om kjørefart og kjøretider.

Nordre Buskerud politidistrikt uttaler at det er viktig å begrense bruken til enkelte tider av døgnet, samt ha en registreringsordning for løypene dersom endringene i motorferdselsloven gjennomføres. Politidirektoratet slutter seg til dette.

Kontroll og sanksjoner

Fra Innst. 309 (S) 2013-2014 fra energi- og miljøkomiteen hitsettes:

"Komiteen konstaterer at det foregår en hel del ulovlig snøscooterkjøring i norske skoger og fjell i dag, og deler også oppfatningen om at det er viktig med tilstrekkelig oppsyn og kontroll for å få bukt med ulovlig snøscooterkjøring. Komiteen mener derfor kravene til oppsyn og kontroll må styrkes i loven.[...]"

Departementet har ikke omhandlet kontroll- og sanksjonsmuligheter eller foreslått konkrete bestemmelser om kontroll og sanksjoner i høringsforslaget, med det fremgår av høringsbrevet (side 15) at departementet vil vurdere dette i forbindelse med utforming av lovforslaget.

Sanksjonsbestemmelsen i dagens motorferdsellov (§ 12) hjemler kun bøtestraff. Politidirektoratet har, i likhet med ØKOKRIM, tidligere (i vårt høringssvar av 16.10.2007 om forslag til nytt regelverk for motorferdsel i utmark og vassdrag) tatt til orde for å skjerpe straffebestemmelsen i motorferdselloven, slik at fengselsstraff også kan idømmes. En slik

endring innebærer at det i gitte tilfeller kan benyttes tvangsmidler som pågripelse, ransaking og beslag. Videre blir foreldelsesfristen for overtredelser også forlenget.

Fra Politidirektoratets høringsuttalelse av 16.10.2007 hitsettes:

”Forslaget om økt strafferamme fra bøter til fengsel må ses i sammenheng med motorferdselslovens betydning som miljølov. Overtredelse av motorferdselsloven kan medføre uopprettelig skade og er en trussel mot allmennhetens rett til fri ferdsel. I tillegg medfører ulovlig motorferdsel en innskrenking av menneskers mulighet til rekreasjon og naturopplevelse og svekker grunnlaget for det biologiske mangfoldet. Utvidelsen av strafferammen vurderes som viktig for å øke straffebestemmelsens allmenn- og individualpreventive virkning. Strafferammen sier også noe om samfunnets syn på strafferdigheten ved lovbruddet, og har dermed en symboleffekt som ikke skal undervurderes – heller ikke som føring for politiets prioriteringer.”

På denne bakgrunn foreslår vi, i likhet med ØKOKRIM, at strafferammen heves til fengsel inntil 2 år ved grove overtredelser. Da vil straffebestemmelsen ha samme øvre strafferamme som andre sammenlignbare miljølover som for eksempel viltloven, kulturminneloven og naturvernloven. For øvrig viser vi til at øvre strafferamme i naturmangfoldloven er fengsel i 3 år.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet påpeker i høringsbrevet (punkt 7) at det for å ivareta hensynet til friluftsliv og naturmangfold, vil være økt behov for oppsyn og kontroll i regi av Statens naturoppsyn (SNO) og politiet. Det fremheves videre at styrket oppsyn og kontroll vil kreve økte midler til dette over fagdepartementenes budsjetter.

Samtlige politidistrikt som har avgitt høringsuttalelse – med unntak av Oslo politidistrikt som ikke anser endringforslaget aktuelt for Oslo kommune – påpeker at etablering av snøscooterløyper for fornøyleskjøring vil medføre et større behov for kontrollvirksomhet fra politiets side. Dette vil gjelde både kontroller etter miljølovgivningen og vegtrafikkloven. Videre uttaler de samme politidistriktene at politiet ikke vil være i stand til å håndheve det nye regelverket på en forsvarlig måte med de ressurser/mannskaper og det materielle utstyret politiet i dag har til rådighet. Som nevnt ovenfor, er det allerede i dag vanskelig å føre en effektiv kontroll av motorferdselloven. Dette gjelder ikke minst i de områdene som er aktuelle å regulere for snøscooterløyper.

Dersom adgang til rekreasjonskjøring med snøscooter skal følges opp med økt kontroll og håndheving fra politiets side, vil dette medføre økt behov for ressurser. Dette gjelder både investeringer i materiell, og utgifter til gjennomføring av kontrollen og håndhevingen av regelverket, herunder etterforskning og irettføring. Vi viser her i sin helhet til uttalelsene fra Gudbrandsdal-, Haugaland og Sunnhordland-, Nordre Buskerud-, Sør-Trøndelag-, Nord-Trøndelag, Telemark-, og Salten politidistrikt

I tillegg kommer at endringsforslaget trolig vil medføre en økning i antall søk- og redningsaksjoner – potensielt i områder som er vanskelig tilgjengelige. Dette vil være svært ressurskrevende operasjoner. Nordre Buskerud politidistrikt, Telemark politidistrikt og Sør-Trøndelag politidistrikt uttaler seg i samme retning.

Med hilsen

Knut Smedsrud
avdelingsdirektør

Gunnvor Hovde
fung. seksjonssjef

Vedlegg:
8

Kopi u/vedlegg
Justis- og
beredskapsdepartementet